

Hogyan vizsgáztak '45-46-ban a bencés diákok?**Kakaócsempészek is segítettek**

1945-ben véget ért a háború. Révkomárom újra Csehszlovákiához került. Teljesen lezárták a határt. A több száz éves múltta visszatekintő bencés gimnázium megszűnt. A tanárokat szélnek eresztették, mi, diákok az utcára kerültünk. Jó tanáraink titokban kapcsolatba kerültek a dél-komáromi magyar gimnáziummal, s ígéretet kaptak, hogy ha felkészítik diákjaikat a vizsgákra, s a diákok valahogy átjutnak a Dunán, akkor a gimnázium levizsgáztatja őket. Nos, megindult a titkos oktatás a bencés rendházban, ami ekkor még a bencéseké volt. '46 februárjában voltunk páran, akik úgy éreztük, hogy tudjuk az anyagot. A hideg télen a Duna be volt fagyva. Akár tudjuk az anyagot, akár nem, nem lehetett várni, s nem volt időnk jobban felkészülni, mert márciusban már olvad a jég. Így egy éjszaka páran átmentünk a jégen Dél-Komáromba, s reggel jelentkeztünk a gimnáziumban. Levizsgáztunk, s egy évünk nem vészett el. A Dunán nagy volt a forgalom: diákok, kakaócsempészek, rokonlátogatók, mind ki akarták használni a természet ajándékát, a befagyott Dunát. Emiatt a cseh határőrök a parti bokrokból lesték a forgalmat. Hiába volt koromsötét, egy fekete, mozgó pontot a fehér jégen észre lehet venni. Minket is elkaptak. A büntetés számunkra az volt, hogy ki kellett pucolni a határőrök őrszobájában a kályhát. Ilyen tisztá kályhájuk, mint ezen a télen, soha nem volt nekik.

Sajnos, nem lettünk készen minden vizsgával, s tavasszal már nem volt jég. Újra a derék kakaócsempészekhez fordultunk. Kérdezhetnénk, miért pont kakaót csempészték? Mert Csehszlovákiát a nyugati nyertes hatalmak a németek áldozatának tekintették, míg Magyarország a németek szövetségese volt. Nos, a Marshall-segély elsősorban azoknak jutott, akik áldozatok voltak. Így mi, Révkomáromban USA csomagokat kaptunk, míg Magyarországon ilyen nem volt. Hogy az amerikaiak miért tekintették a kakaót olyan

fontosnak Európa felépítéséhez, azt nem lehet tudni, de kakaó bőven volt, az biztos. Magyarországon igen jól fizettek érte. Így a kereslet nagyobb lett, mint a kínálat, egyre több kakaó kellett. Ezen a profi csempészek úgy segítettek, hogy örölt téglaporral dúsították a kakaót, ami egészen biztosan finom sűrű kakaót eredményezett. De ez már más történet, ahogy mondani szokták.

Sajnos, nemsokára elkobozták a hatóságok a rendházat, a bencések egy részét Észak-Csehszlovákiába hurcolták, s az oktatás megszűnt. Még egy alkalommal Érsekújvározt tudtunk vizsgázni, de '47-től komáromi emlékeim megszakadnak, mert egy „csinos” marhavagonban áttoloncoltak bennünket Magyarországra. ✱

Dr. Borka László

„Valamikor én is itt voltam kisdíák” – A szekrény a fizikumban még a bencés időkre emlékeztet.

Iskolánk bölcsője...**Az újjászületés első perceiről**

1950-et írtunk. Az Új Szó augusztus végi számában megjelent egy tájékoztató, mely szerint 1950. szeptember 1-én megnyílik Komáromban a magyar tannyelvű gimnázium. Másnap rögtön felültem a „csallóközi expresszre”, és leutaztam Komáromba. A gimnázium épülete előtt kihalt volt minden, sehol egy árva lélek. Reményvesztetten járkáltam az épület előtt, attól tartva, hogy valami tévedés van a dologban. Borúlátásomat fokozta, hogy a kollektív útlevelet, amellyel addig Magyarországra jártunk, megszüntették, most se útlevél, se iskola...

Arra gondoltam, mi lesz a sok derékba tört élet-pályával. Nekünk ez az iskola jelentette volna annak a kálváriánk a végét, amelyet eddig végigjártunk azért, hogy anyanyelvünkön tanulhassunk.

Némi reménysugár akkor csillant föl előttem, amikor a távolban megpillantottam két bizonytalanul tájékozódó alakot közeledni az állomás felől az iskola irányába. Amikor beszélő távolságba kerültünk – Dömény Zoli, Mészáros Sanyi és jómagam –, mindhárman ugyanazt a kérdést tettük fel egymásnak: „Te is beiratkozni jöttél?” ▶▶▶

Az újjászületés első perceiről

Igen, de hova? Kihez? Rövid tanakodás után elhatároztuk, hogy ha nyitva van az iskola, bemegyünk körülnézni, hátha találunk valakit, aki útbaigazít bennünket, vagy éppen elkésért jövetelünk hiábavalóságával, mert minden jel erre mutatott. Az épületbe érve rövidesen rátaláltunk az igazgatói irodára, ahol a szlovák gimnázium akkori igazgatója, bizonyos Červenka úr fogadott bennünket. Szerencsére tökéletesen beszélt magyarul, így nem volt nehéz megmagyarázni jövetelünk célját. Mert ezt valóban magyarázni kellett! Amikor közöltük, hogy beiratkozni jöttünk a magyar gimnáziumba, az igazgató úr két kézzel kapaszkodott széke karfájába, hogy le ne essen róla a csodálkozástól. „Magyar gimnázium itt? Ki fog tanítani?” – kérdezte. – „A tantestületből csak ketten tudunk magyarul, Kovaly tanár úr és én. Engem pedig szeptember elsejétől áthelyeztek Nyitrára.” Erre Mészáros Sanyi – néhai osztálytársam, aki később gyermekorvosként kollégám is lett – belenyúlt kabátja belső zsebébe, és előhúzta az Új Szót, amely a számunkra megváltó hírt közölte. Amint már említettem, Červenka igazgató úr tökéletesen bírta édes anyanyelvünket, így félreérthetetlen volt számára, miről is van szó. Azonnal felvette a telefonkagylót, és hívta az akkori nemzeti bizottság iskolaügyi osztályát, felvilágosítást kérve ebben a homályos ügyben. Kiderült, hogy az ügy valóban homályos, mert ott sem tudtak semmiféle magyar tannyelvű gimnáziumról. Dicséretére váljon az igazgató úrnak, hogy nem utasított el minket. Sőt, ügyünket pártfogólag kezelte, és jóságos mosollyal ezekkel a szavakkal bocsátott el bennünket: „Fiúk, menjetek nyugodtan haza, és jöjjetek vissza két nap múlva. Én holnap felmegyek Pozsonyba az iskolaügyi referátusra, és megtudom, hogy valóban megvalósul-e a ti álmotok.” Részben csalódottan, de nem teljesen reménytelenül távoztunk, és alig vártuk, hogy elteljen az a bizonyos két nap. Akkor sietve és reménykedve tértünk vissza Komáromba, de már nem hárman, hanem legalább

ötvenen voltunk. Töketerestől Kassán keresztül Pozsonyig csupa „hajótörött” fiatal, s szép számmal öregdiák, akinek karrierjét derékba törte a háború és az azt követő időszak. Különösen mi, az első érettségiző osztály tagjai voltunk túlkorosak, mivel a mi generációnk három rendszerváltást élt át, és amint tudjuk, ezek mindig az iskolák ideiglenes bezárásával jártak.

Megérkezésünkkel örömmel fedeztünk fel ismerős arcokat a tömegben. Velük az előző tanévben még együtt jártunk át kollektív útlevelemmel Magyarországra a komáromi hídon. Horváth Jóska, Szakál Imre, dr. Miklós Elemér, dr. Domonkos Géza, Török Jancsi, Gódány Júlia (a későbbi Horváth Istvánné) mint végzett egyetemisták, mi mint gimnazisták találkoztunk itt újra. Ők is örömmel jöttek közénk, s amint rövidesen kiderült, tanáraink lettek az újjászületett gimnáziumban.

Nem mulaszthatom el, s hiszem, hogy ezt valamennyi osztálytársam nevében megtehetem, hogy annyi év távlatából is hálával mondjak köszönetet nekik azért a segítségért, amelyet nekünk nyújtottak. Az ő segítségük nélkül szinte lehetetlen lett volna leküzdeni az indulással járó nehézségeket. Különösen hálával tartozunk Horváth István tanár úrnak, „a szlovák Horváthnak”, ahogy őt annak idején hívtuk, aki a legnehezebb feladatot vállalta: felkészíteni bennünket szlovák és orosz nyelvből az érettségire. Magyarországon mi voltunk az utolsó évfolyam, amelyben még az akkori tanterv szerint nem volt kötelező tantárgy az orosz nyelv, a szlovák nyelvről nem is beszélve. Ezt a hiányt neki kellett pótolni a lehetőségekhez mérten, s ezt nagy odaadással és türelemmel végezte.

Ez volt hát a hajdani bencés gimnázium újjászületett utódjának első éve, amikor 35 nyilvános és két magántanuló érettségizett, közülük 16 kitüntetéssel. Hálásan emlékezünk Alma Materünkre, amiért a legnehezebb időkben a megpróbáltatásoktól megfáradt diákjait tovább indította életcéljuk felé.

Az újjászületett komáromi magyar gimnázium első érettségizett osztályának nevében:

MUDr. Hrdy Miklós ✱

A Baráti Kör első nagytalálkozójáról

Az 1952-ben érettségizettek is megkapták az Arany Matúra oklevelet

Az 1952-ben érettségizett két osztály 47 tanulója közül 20-an vettek részt ezen a rendkívüli találkozón, amelyre az érettségi után 53 évvel került sor, hogy átvegyék a Selye János Gimnázium Arany Matúra emléklapját, amelynek átvételére az 50. év alkalmából rendezett találkozón még nem volt lehetőségük. Az akkori 47 rendes és 3 magántanulóból már 18-an nincsenek az élők sorában, 12-en valamilyen ok miatt

személyesen nem jelenhettek meg az emléklap átvételén – hozzájuk ez postán vagy más úton jut el.

A megjelentek ma már – idősebb személyek – örültek a rendkívüli viszontlátás lehetőségének, s megerősítették azt az elhatározásukat, hogy két év múlva – az esedékes rendes találkozón is megjelennek, hogy viszontlássák egymást. Örömmel és elégedettséggel tekintették meg az épületben azokat a változásokat, ame-

▶▶▶ Az 1952-ben...

lyeket az igazgatóság az utóbbi években hozott létre: a tetőtér beépítését – itt lesz a korszerűen berendezett szaktantermek mellett az iskola könyvtára, valamint az iskola-történeti gyűjtemény, amely bemutatja iskolánk 355 éves történetét. Külön örömet szerzett az igazgatóság azzal, hogy – sok egyéb elfoglaltsága mellett – arra is gondolt: erre az első nagytalálkozóra már megjelentet egy emlékönyvet, amely a kezdetektől napjainkig ismerteti az iskola történetét.

A találkozó résztvevői átvehették a gimnázium baráti köre Komáromi Öregdiák címmel nemrég alapított hírlevelének első két példányát, és megrendelheték a további számokat, egyben tagként csatlakozhattak a baráti körhöz. Többen megígérték támogatásukat, s ígéretet tettek, hogy a

birtokukban lévő emlékeket – amelyekkel gazdagíthatják a gyűjteményt – eljuttatják az iskola címére.

A 20 résztvevő – felelevenítve az együtt töltött két év sok kedves emlékét – sajnálta, hogy 12-en – okkal vagy indok nélkül – nem jöttek el erre a barátságos összejövetelre. * JLI

Kilencedszer együtt...

„Ugye, Te sem hiszed el, hogy a 45 éves érettségi találkozóra hív sok-sok szeretettel ez a levél?” – így kezdődött az immár kilencedszer kézhez kapott meghívó. Az első hívó szóra a volt XI. A és B osztály 62 diákja közül 41-en jöttek el. 1960-ban mi voltunk az utolsó tizenegyedikből érettségiző osztályok. A nyolcadikos kötelező záróvizsga után 1957-ben jöttünk tanulni ebbe az iskolába, így alig 17 évesen érettségiztünk. Többségünk tovább tanult, és sokunk nem véletlenül lett pedagógus. Nagy tanáregyeniségek, példaképek voltak előttünk, így vált vonzóvá számunkra ez a pálya. Elsősorban szeretett osztályfőnökeink, Hatvanger László, majd dr. Sztollár István tanár úr, a fiúknál az A-ban pedig Dobai János. Sajnos, már egyikük sincs az élők sorában. Időközben eltávozott közülünk, és maradandó űrt hagyott öt osztálytársunk is, elsőként a két izsai: Németh Edit és Izsák Lajos, majd később Balla Sándor, Pázmány Etelka, és Pulay Károly. Így a negyedik találkozótól kezdve a temetők felkeresésével kezdtük összejöveteleinket, hogy virágainkat elhelyezzük sírjukon, és sok szeretettel idézzük fel a velük kapcsolatos emlékeket.

A mostani osztályfőnöki órát már fogadott osztályfőnökeink, az A-ban Kocsis Imre, a B-ben pedig Oláh Imréné tartották. Régi helyeinkre beülve ismét diáknak éreztük magunkat. Helyenként egymás szavába vágva számoltunk be az utolsó öt, illetve két év történéseiről. Merthogy az élet „nagy történéseit”, így a hatodik X betöltését két évvel ezelőtt, 2003.

október 11-én egy rendkívüli érettségi találkozón közösen ünnepeltük meg.

►►► Kilencedszer együtt

Egymáshoz való ragaszkodásunk az évek múlásával megmaradt, csak a találkozások tartalma változott. Az önfelédlt szórakozást az elmélyült beszélgetések váltották fel, immár harmadszor a Klapka vigadóban, kellemes környezetben, finom ételek és jó zene mellett. Mindezt a jót csak fokozta Brányik Karcsi osztálytársunk meglepetése, a finom malacpecsenye, és a beszélgetésnek se vége, se hossza... Csak abbahagyni lehetett.

Minden jel arra mutat, hogy jövő júniusban a remélhetőleg hagyománnyá váló következő Öregdiák-találkozón majd folytatjuk. Akkor és ott nemcsak osztály-, de volt iskolatársainkkal is nosztalgizhatunk, egyúttal a nálunk idősebb és fiatalabb diáktársakkal is ismerkedhetünk. Ki-

cserélhetjük nézeteinket, és közösen örülhetünk a gimnázium jelenlegi sikereinek. Külön öröm számunkra az iskola tetőtérének beépítése, amely nemcsak szép, de rendkívül hasznos is. Ehhez is és az elért eredményekhez is gratulálunk a gimnázium jelenlegi igazgatójának és lelkes csapatának. Nyugodt szívvel propagálhatjuk gyermekeink, de a mi esetünkben már inkább unokáink körében ezt az intézményt. Hőn szeretett alma materünk semmit sem öregedett, lépést tart a korral és minden tekintetben megfelel a 21. század követelményeinek. Már ezért is érdemes évente visszatérnünk öregdiáknak e patinás, szívünkhöz oly közel álló iskolába. *

A 45 éve érettségizettek nevében:
Slančíkné Bognár Zsuzsanna

Ötven és hatvan éves érettségi találkozók

Őrizzük meg az iskola szellemiségét!

Nagy és felejthetetlen élményben volt részünk 2005. június 4-én a komáromi Selye János Gimnázium aulájában. Ezen a napon találkoztunk, mint „öreg diákok” osztálytársainkkal, és emlékeztünk büszkén és örömmel az itt eltöltött évekre, de legfőképpen az 50, sőt 60 évvel ezelőtti érettségi vizsgánkra. Nagy öröm és lelkesedés fogott el, hogy oly szép számmal gyűltünk össze. Köszönet jár a szervezőknek, akik ilyen jó hangulatot teremtettek.

Az ünnepség fénypontja volt az emlékezések sorában az Arany, illetve Gyémánt Matúra oklevelek kiosztása. Majd osztálytalálkozók következtek a volt osztályfőnökökkel. Mi, akik 1955 májusában érettségiztünk, örömmel üdvözlhetjük körünkben Czókoly Béla tanár urat, valamint Kovácsné Frankovics Magda tanárnőt is, aki az I. gimnáziumi évünkben volt osztályfőnökünk. Közös emlékeztünk 50 év távlatából e híres iskolában eltöltött évekre. Összesen 23-an jöttünk össze diáktársainkkal a volt A és B osztályból. Csendben emlékeztünk azokra a diáktársainkra is, akik már eltávoztak az élők soraiból.

E híres gimnázium falai közt neveltek tanáraink az anyanyelvünk szeretetére, magyarságtudatra, és méltóképpen

készítettek fel bennünket az életre. Diáktársaim közül sokan végeztek különböző egyetemeken és főiskolákon, majd mint orvosok, mérnökök és tanárok becsülettel helytálltak pályájukon. Ily módon is rációfoltunk arra a régebben is hangoztatott tévhitre, hogy állítólag hátrányt jelent az anyanyelven való tanulás. (Továbbtanulni már csak álmannyelven lehetett.)

Szeretném kifejezni örömeimet, hogy megjelent az iskola szép évkönyve is, melyben jegyezve van többek között minden itt végzett diák és tanár neve, s létrejött a „Komáromi Öregdiákok és Tanárok Baráti Köre”, mely remélhetőleg a jövőben is igyekszik még szorosabban összefogni az itt végzett diákokat abban a szellemben, amelyben ennek az iskolának a falai között nevelkedtek. Rendszeresen, negyedévenként megjelenik e baráti kör hírlevele, mely a jövőben is igyekszik majd hírt adni az iskolánk és a város – Komárom – falai között történetekről.

Kassa, 2005. június 20.

Szakál László
okl. gépészmérnök

(El nem hangzott) gondolatok ötven év után

Tisztelettel jelentem,

hogy az 1649-ben alapított, és azóta különböző nevek alatt működő gimnáziumunk 303-as sorszámmal induló évfolyama 49 diákjából 37-en mindmáig élünk. Sajnos, 12-en a létért vívott egyenlőtlen, gyakran igazságtalan és kegyetlen küzdelemben már alulmaradtak. Ők most volt tanáraink többségével harmonikus közösségben már csak emlékezetünkben élnek. Míg csak eszmélünk, tisztelettel és szeretettel ápoljuk emléküket.

Az 50 évvel ezelőtti érettségizett öregdiákok nevében köszönetet mondok azoknak, élükön az iskola igazgatójával, akik a mai megtisztelő, többszintű, közös ünnepi találkozó megvalósulásához bármiképpen hozzájárultak. Mielőbbi felgyógyulást kívánunk Horváth József nyugalmazott igazgatóknak, valamint Török János nyugalmazott tanárunknak, volt osztályfőnökünknek, akik betegségük miatt ma nem lehetnek itt velünk.

Megkülönböztetett tisztelettel és szeretettel üdvözlöm a jelen lévő, mindnyájunk számára kedves Frankovics Magdát, a későbbi dr. Kovács Istvánné tanárnőt, valamint az idők múlásával és a diákok értékrendjének fejlődésével fokozatosan a legnagyobb tiszteletünket és szeretetünket kiérdemelt Czókoly Béla tanár urat. Ők osztályfőnöki minőségükben is sokat tettek szürkeállományunk pallérozása érdekében. Fáradozásaikért máig hálás köszönettel tartozunk, becsülettel elismerve, hogy nem rajtuk múltott, ha nem velünk kapcsolatban aratták életük legnagyobb sikereit. Viszont – reméljük, legalább részben kapcsolatunk kölcsönhatásaként – hozzánk fiatalodtak, és most már észrevehetően el tudnak vegyülni közöttünk.

